LAUSUNTO

9.11.2023

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

ASIA: LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 74/2023 VP EDUSKUNNALLE LAIKSI YLEISESTÄ ASUMISTUESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

VIITE: YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN ASIANTUNTIJAPYYNTÖ 20.10.2023

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaliokunnalle hallituksen esityksestä laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta, ja lausuu pyydettynä kunnioittaen seuraavaa.

Lausunnonantajasta

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry on yleishyödyllisten ja omakustannusperusteella toimivien vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimialajärjestö, joka toimii jäsentensä edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestönä. KOVAn jäsenet omistavat normaaleja vuokra-asuntoja, erityisryhmien vuokra-asuntoja tai asumisoikeusasuntoja.

KOVAlla on 126 jäsenyhteisöä. Niiden pysyvässä omistuksessa on yhteensä yli 320 000 vuokra- ja asumisoikeusasuntoa, joissa asuu yli 500 000 henkilöä. KOVAn jäsenet toimivat noin 130 kunnassa. KOVAn jäsenet omistavat yli 80 prosenttia rajoituksenalaisista normaaleista ARA-vuokra-asunnoista, noin 70 prosenttia kaikista rajoituksenalaista ARA-vuokra-asunnoista Suomessa ja noin 85 prosenttia asumisoikeusasunnoista Suomessa. KOVAn jäsenet aloittavat vuonna 2023 yhteensä lähes 6 000 kohtuuhintaisen vuokra- ja asumisoikeusasunnon rakennuttamisen.

KOVA edustaa pitkäjänteisiä, pysyviä ja turvallisia vuokra- ja asumisoikeusasuntojen omistajia ja vuokranantajia. KOVA kehittää vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimintaedellytyksiä tekemällä vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöille Suomen parasta edunvalvontaa. KOVAn jäsenistö toimii siten, että pienituloisillakin ihmisillä on varaa laadukkaaseen ja kohtuuhintaiseen asumiseen.

Lausunto

Lakiesityksessä esitetään leikkauksia yleiseen asumistukeen. Asumistuen korvausprosenttia lasketaan esityksessä nykyisestä 80 prosentista 70 prosenttiin. Helsinki yhdistetään samaan kuntaryhmään muun pääkaupunkiseudun kanssa, mikä tarkoittaa, että asumistuessa huomioon otettavat enimmäismäärät laskevat Helsingissä. Esityksen mukaan ruokakunnan jäsenen tukeen vaikuttavista kuukausituloista vähennettävästä, palkka- ja yrittäjätuloja koskevasta 300 euron ansiotulovähennyksestä luovutaan. Lisäksi perusomavastuun, johon vaikuttuvat ruokakunnan yhteenlasketut tulot, ylittävistä tuloista otetaan jatkossa huomioon 50 prosenttia nykyisen 42 prosentin sijaan perusomavastuuta määriteltäessä.

KOVA ei kannata yleiseen asumistukeen esitettyjä leikkauksia. KOVA on huolissaan erityisesti ARA-vuokra-asukkaiden maksukyvyn heikkenemisestä. Yleisen asumistuen leikkaukset yhdessä toimeentulotuen tiukennusten kanssa tulevat vaikuttamaan asukkaiden vuokranmaksukykyyn, mikä voi osalla lisätä taloudellisia ongelmia ja velkaantumista. Tämä voi pidemmällä aikavälillä lisätä häätöjen

määrää vuokravelkojen takia. Tästä syystä KOVA katsoo, että esityksen vaikutukset ovat ristiriidassa hallitusohjelman pitkäaikaisasunnottomuuden poistamista ja asunnottomuuden ennaltaehkäisyä koskevien tavoitteiden kanssa. KOVA katsoo myös, että kokonaan yleisen asumistuen ulkopuolelle putoaminen voi muodostaa kannustinloukun.

Hallituksen esityksen tavoitteena on valtion talouden tasapainottaminen ja asumistukimenojen voimakkaan kasvun hillitseminen. KOVA katsoo, että jos asumistukimenojen määrää halutaan pienentää ja saavuttaa säästöjä valtiontaloudessa, tulisi pyrkiä vähentämään asumistuen tarvetta pitkällä aikavälillä. Tämä vaatisi toimia kohtuuhintaisten asuntojen merkittäväksi lisäämiseksi nykyisestä. KOVA muistuttaa, että asumisen hintaan ja kohtuuhintaisten asuntojen saatavuuteen voidaan vaikuttaa lisäämällä valtion tukemaa asuntotuotantoa nykyisestä.

Helsingissä asumiskustannukset ovat muuta pääkaupunkiseutua korkeammat. Tästä syystä KOVA suhtautuu kielteisesti Helsingin yhdistämiseen samaan kuntaryhmään muun pääkaupunkiseudun kanssa yleisessä asumistuessa. Kohtuuhintaisia asuntoja ei ole Helsingissä saatavilla riittävästi kysyntään nähden. KOVA katsoo, että asumistuen pienikin leikkaaminen voi erityisesti nykyisessä taloustilanteessa johtaa tuensaajan kannalta taloudellisen tilanteen ja maksukyvyn heikentymiseen.

KOVA katsoo, että esitetyt leikkaukset niin asumistukeen, toimeentulotukeen kuin työttömyystukeen kohdistuvat osittain samoihin ihmisryhmiin. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisemassa vuoden 2024 sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutusten arvioinnissa on käyty läpi leikkausten vaikutuksia. Myös lakiesityksen perusteluissa on esitetty yleisen asumistuen leikkauksen euromääräisiä vaikutuksia tuensaajiin. KOVA huomauttaa, että pienetkin leikkaukset voivat vaikuttaa merkittävästi pienituloisen henkilön taloudelliseen tilanteeseen.

KOVA kiinnittää huomiota lakiesityksen kohtaan, jossa todetaan, että Kelan arvion mukaan toimeentulotuen saajien määrä lisääntyy asumistuen muutosten myötä noin 15 000 kotitaloudella. Samaan aikaan eduskunnan käsittelyssä oleva toimeentulolain muutos tiukentaa toimeentulotuen saamisen ehtoja asumisen kustannusten osalta. KOVA korostaa, että koska kohtuuhintaisten asuntojen määrä ei ole riittävä niiden kysyntään nähden, kaikille ei riitä edullisia asuntoja. Tuenhakijan voi siis olla mahdoton löytää toimeentulolaissa tarkoitetun asumisnormin mukainen edullisempi asunto. Toimeentulolakiin esitetyn muutoksen mukaisesti tuki kuitenkin leikkaantuisi, jos hakija ei muuta edullisempaan asuntoon. KOVA huomauttaa, että samaan aikaan toteutettavat leikkaukset asumistukeen ja toimeentulotukeen voivat johtaa yksittäisen henkilön kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin.

KOVA muistuttaa, että Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut 15.2.2023 julkistetussa ratkaisussaan Suomen sosiaaliturvan tason olevan liian alhainen. KOVA toteaa, että suunnitellut heikennykset yleiseen asumistukeen, toimeentulotukeen ja työttömyysturvaan alentavat sosiaaliturvan tasoa entisestään, mikä altistaa Suomen jatkossa entistä suuremmille sosiaaliturvan tasoa koskeville moitteille.

Helsingissä 9.11.2023,

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry

Jouni Parkkonen
Toimitusjohtaja

Lisätietoja: Lakimies Vilma Pihlaja, puh. 050 472 9430, vilma.pihlaja@kovary.fi